

KERRI MAHEROVÁ

AMERIČANKA V PAŘÍŽI

*Příběh přátelství
Sylvie Beachové a Jamese Joyce
a zrod nejslavnějšího románu
20. století*

Knihkupectví Shakespeare & Co. v Paříži je více než knihkupectví a knihovna. Mnozí z prominentních spisovatelů ztracené generace, jako jsou Ernest Hemingway, Ezra Pound nebo Gertrude Steinová, je považují za svůj druhý domov. Právě tady se uzavírají jedna z nejdůležitějších literárních přátelství 20. století – včetně toho, které se zrodí mezi irským spisovatelem Jamesem Joycem a majitelkou knihkupectví Sylvií Beachovou. Když je v Británii a v USA zakázána Joyceova kontroverzní kniha *Odyseus*, Sylvia na sebe vezme obrovské riziko a vydá ji právě pod záštitou Shakespeare & Co.

Nejznámější a nejvlivnější kniha století přinese svému autorovi úspěch a proslulost, to ovšem neplatí pro Sylvii. Její nejpevnější přátelství i budoucnost obchodu jsou ohroženy v době, kdy Paříž stejně jako zbytek světa upadá hlouběji do světové hospodářské krize. Sylvia, která zasvětila život obhajobě knih, jež mění lidské životy a svět, váhá, zda pro ni Shakespeare & Co. představuje tu správnou životní cestu.

„Tahle kniha vás pohltí způsobem, jakým to dovede jen ta nejlepší historická fikce.“

– Natasha Lesterová, bestsellerová autorka knih
Pařížská švadlena a *Skříň plná Diora*

„Okouzlující obraz legendární ztracené generace z pohledu ženy.“

– Toronto Star

KERRI MAHEROVÁ

AMERIČANKA V PAŘÍŽI

Přeložila Barbora Klasová

metafora

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Copyright © 2022 by Kerri Maher

Translation © Barbora Klasová, 2022

Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2022

All rights reserved

ISBN 978-80-7625-682-8 (ePub)

ISBN 978-80-7625-681-1 (pdf)

ISBN 978-80-7625-229-5 (print)

Pour mes amis – blízké i vzdálené,
dávné i nové. Díky vám bylo možné,
aby vznikl tento příběh.

*Paříž je tak neskutečně krásná,
že ve vás nasytí i to,
po čem v Americe bez ustání hladovíte.*

– Ernest Hemingway

ČÁST PRVNÍ

1917–1920

*Slavní lidé se tak nerodí.
Každý začíná jako neznámý.*

– Adrienne Monnierová

KAPITOLA I

Bylo těžké odolat pocitu, že Paříž je to *pravé* místo.

Sylvia Beachová se pokoušela o návrat celých patnáct let, od doby, co tu jejich rodina žila. Tehdy její otec Sylvester Beach působil jako pastor Americké církve v Latinské čtvrti a ona byla romantickou dospívající dívkou, jež se nemohla nabažit Balzaca a cassouletu. Z těch časů jí nejvíc utkvěl v paměti pocit, který měla uložený hluboko v srdci od chvíle, kdy se museli vrátit do Spojených států: že francouzská metropole je zářivější než jakékoliv jiné město, ve kterém kdy byla anebo mohla být. Nešlo jen o plynové lampy zalévající po setmění ulice svým mihotavým světlem ani o všudypřítomné oslnivě bílé kameny, ze kterých byla vystavěna – šlo především o jiskrný život prýštící z každé fontány, z každého setkání studentů, loutkového představení v Lucemburské zahradě či z opery v divadle Odéon. I o to, jak její matka v době pobytu v Paříži jiskřila životem, jak hltala knihy, hostila profesory, politiky a herce a servírovala jim bohaté večere v záři svíček, u nichž živě debatovali o knihách a světových událostech. Eleanor Beachová svým třem dcerám – Cyprian, Sylvii a Holly –

stále dokola připomínala, že žijí na tom nejvzácnějším a nejkrásnějším místě, které navždycky ovlivní běh jejich života.

Tyto pocity už nic nepřekonalo, ani když spolu s Cyprian, Holly a matkou v New Yorku vstoupily do Národní strany žen a vyráběly plakáty, zvedaly telefony a klepaly u cizích dveří, ani když Sylvia sama cestovala po Evropě a s nadšením obdivovala věže a vydlážděné ulice bezpočtu cizích měst, ani když se jí dostalo prvního vytouženého polibku od spolužačky Gemmy Bradfordové nebo pochvaly z úst oblíbených učitelů.

Teď byla konečně tady a doopravdy *žila* ve městě, jež uchvátilo její duši.

Z bytu v závratně krásném a zároveň pomalu se rozpadajícím Palais Royale, který sdílela s Cyprian, se vydala k Pont Neuf, aby přes něj přešla na druhou stranu Seiny. Zhluboka vdechovala vítr vanoucí od řeky, který jí vháněl krátce střižené kadeře do tváře a hrozil, že jí každou chvíli uhasí cigaretu. Uprostřed mostu se zastavila, otočila se k východu a kochala se pohledem na katedrálu Notre-Dame a její symetrické gotické věže lemované růžovými okny a útlé, téměř vratce působící opěrné pilíře, jejichž síla ji nepřestávala ohromovat – vždyť držely ty kolosální stěny vzpřímené už několik set let.

Brzy se již proplétala úzkými uličkami Latinské čtvrti, jež měla dosud vyryté do paměti z dob svých pubertálních potulek. I když trochu ztratila směr, naplňovalo ji to radostí, protože tak aspoň dostala příležitost obdivovat Église de Saint-Germain-des-Près a zeptat se na cestu krásné francouzské studentky popíjející kávu u venkovního stolku před kavárnou Les Deux Magots. Konečně stanula před číslem 7 v rue de l'Odéon, v místě, kde měla A. Monnierová své knihkupectví.

Fasáda malého obchodu madame – *ou, peut-être, mademoiselle?* – Monnierové byla natřená příjemným odstínem šedivé a nad velkými okny výlohy se vyjímallo jméno majitelky napsané bílou barvou. Když Sylvia zatlačila do dveří, nad hlavou jí vesele zacinkal jediný zvonek. Mezi policemi od podlahy až ke stropu plnými knih postávala hrstka lidí – četli si, prohlíželi si hřbety, ale nikdo nemluvil, takže uvnitř panovalo ticho jako v prázdném kostele. Sylvia najednou ztratila odvalu se na cokoli ptát, a tak se rozhlížela kolem sebe a výzvědy odložila na později.

Byla ráda, že se tak rozhodla, protože díky tomu objevila hned několik krásných vydání svých oblíbených francouzských románů a přečetla si téměř celou krátkou povídku otištěnou v posledním výtisku *Vers et Prose*, zatímco prostor kolem ní začal postupně ožívat. Zákazníci dokončovali svůj nákup za cinkavého zvuku pokladny a do dveří vešlo několik živě diskutujících párů, takže se obchod zaplnil zvuky.

Nakonec popadla z poličky knihu, pro kterou přišla, a společně s časopisem, do něhož se předtím tak pohroužila, zamířila k pultu s obrovskou mosaznou pokladnou, za níž stála nápadně krásná žena zhruba jejího věku se středomořsky modrýma očima a usměvavými rty. Kontrast mezi její pletí, bělostnou jako peří holubice, a temnými havraními vlasy Sylvii nedovoľoval odpoutat od ní pohled. V duchu slyšela, jak by se Cyprian pustila kriticky do ženina oblečení s tím, že v sukni dlouhé až na zem působí až příliš staromódně. A co teprve ta blůza, která, ač zapnutá až ke krku, jen stěží skrývala její vnady. Avšak Sylvii se na jejím vzhledu líbilo úplně všechno. Působila jako člověk, se kterým se dá povídat. Sylvia však vnímala ještě něco víc. Najednou se jí zmocnilo silné nutkání pohladit tu ženu po hebké tváři.

„Našla jste... po čem vaše srdce touží?“ obrátila se na ni prodavačka anglicky se silným přízvukem.

Po čem mé srdce touží? Sylvia se usmála nad vášnivou patetičností ženiných slov, typickou pro Francouze, a odpovíděla jí francouzsky: „Ano, našla, i když jsem docela zklamaná, že jste poznala, že nejsem Francouzka.“ Pro jazyky měla zřejmě vlohy, protože mluvila plynně hned třemi. Potěšilo ji, když si všimla, že na ženu svou dokonalou výslovností udělala dojem.

„Odkud jste?“ přešla i žena do francouzštiny, přičemž zvolila formální vykáání.

„Ze Spojených států. Naposledy jsem bydlela v Princetonu, v New Jersey, nedaleko New Yorku. Mimochodem, jmenuju se Sylvia. Sylvia Beachová.“

Žena spráskla ruce a zvolala: „*Les États-Unis!* Domov Benjamina Franklina, mého oblíbence! Jsem Adrienne Monnierová.“

Sylvia se zasmála a najednou jí přišlo naprosto logické, že tahle krásná dívka ve staromódních šatech obdivuje jejího vlastního oblíbence mezi otci zakladateli Spojených států amerických. Vskutku *mademoiselle*, rozhodně žádná *madame*.

„Moc ráda vás poznávám, *mademoiselle Monnierová*. Vaše knihkupectví je naprosto unikátní. A Benjamina Franklina mám také moc ráda,“ svěřila se jí. „Četla jste ale také něco od Hawthorna?“ dodala vzápětí. „Nebo od Thoreaua? A co román *Bílá velryba*? Ten patří k mým nejmilejším.“

A tím to začalo. Sylvia se dozvěděla všechno o tom, kteří američtí autoři byli či nebyli přeloženi do francouzštiny, a také jak těžké je sehnat anglické knihy, dokonce i v tak kosmopolitním městě, jako je Paříž. „Nic naplat,“ připustila nakonec Adrienne a ostýchavě sklopila husté řasy, „moje angličtina stejně není do-

statečně dobrá, abych mohla tyto velikány číst v jejich mateřštině.“

„To se může změnit,“ ujistila ji Sylvia a vnímala, jak se jí srdce rozpíná v hrudi a začíná žhnout. Něco mezi nimi probíhalo a ona si byla jistá, že jde o víc než o pouhou výměnu dojmů z přečtených knih. Dlaně měla zničehonic celé lepkavé.

„Tady tě máme, Adrienne,“ zazpíval Sylvii za zády líbezny hlas.

Otočila se a spatřila úchvatnou ženu s hustou vlnitou hřívou nazrzle blondatých vlasů vyčesaných navrch hlavy. Měla podobné šaty jako Adrienne, i když na její útlé postavě se vyjímalý docela jinak. Její dlouhé a štíhlé prsty se pohybovaly s bezstarostnou lehkostí, jako by ani nebyly pod kontrolou své majitelky. Jakmile však spočinuly na Adriennině drobnější, silnější ruce, Sylvii neunikla intenzita toho dotyku a okamžitě jí došlo, že ty dvě ženy jsou milenky.

A to si ještě před chvílí myslela, že spolu s Adrienne flirtují. Dokonce už přešly k familiárnímu tykání místo používání zdvořilého *vous*.

Vřelost a obdiv v úsměvu, který Adrienne věnovala své přítelkyni, způsobily Sylvii bolestnou trhlinu v srdci. Mezi těmito dvěma ženami se odehrává něco velkého, právě teď a tady, v tomto obchodě. Něco, co ona sama už dlouhou dobu hledá, aniž by si uvědomila, jak moc to chce – *a potřebuje* – dokud to tu nespatriła na vlastní oči. Je naděje, že by se něco takového mohlo poštětit i jí? Co to vlastně je? Sylvia se najednou cítila dezorientovaná, vyvedená z rovnováhy svým okolím – obchodem, těmi ženami, knihami, šumem tlumených hlasů ostatních zákazníků.

„Suzanne,“ pronesla Adrienne, „seznam se prosím s naší novou přítelkyní Sylvii Beachovou ze Spojených

států. Sylvie, toto je Suzanne Bonnierová, moje obchodní partnerka.“

V přehnaně nadšeném gestu k ní Sylvia napřáhla ruku, kterou jí Suzanne se zřejmým pobavením potřásla. „Těší mě, že vás poznávám, mademoiselle Beachová.“

„Také mě těší. Ale stačí, když mi budete říkat Sylvie, prosím,“ dodala. „Máte nádherný obchod. Útulný a přívětivý, navíc jen s těmi nejlepšími dostupnými tituly.“ Zajímalo by ji, proč jméno Suzanne není součástí názvu knihkupectví. Nakonec usoudila, že spojení Monnierová a Bonnierová, jakkoliv okouzlujícím způsobem tyto dvě ženy spolu působily, by bylo příliš nápadné i na Paříž, která byla v daných ohledech značně liberální. Zrovna onehdy večer navlékla Cyprian Sylvii do kalhotového kostýmu a sama si na sebe vzala šaty pošíité flitry. Potom se obě zahalily do plášťů dlouhých až k zemi, aby se metrem přesunuly do nového baru v rue Edgar-Quinet, jehož klientelu tvořily výhradně ženy, z nichž polovina měla monokly a přes nártý psí dečky. Z venku vypadal podnik jako jakákoliv jiná místní nálevna s malou markýzou jednoduše označenou BAR. Jakmile se však člověk ocitl uvnitř, začala být Sylvia v té hlučné a výstřední atmosféře poněkud nesvá. V duchu si říkala, že by se měla uvolnit a radovat z toho, že žije na takovém místě, kde může podobný podnik prosperovat, kde může zcela otevřeně dávat najevo svou náklonnost vůči stejnému pohlaví a kde může žena v tvídovém obleku a bekovce zpívat písně Billyho Murraye. To vše dokonce pod ochranou zákona: vztahy mezi osobami stejného pohlaví byly ve Francii dekriminalizovány již během Velké francouzské revoluce. Jenže jí se nelíbil pocit, že by měla být jen další houskou na krámě. Čtenářka, kterou měla v sobě

ukrytou, dávala přednost klidu a diskrétní jemnosti obchodu A. Monnierové.

„Moc děkujeme za pochvalu,“ usmála se Suzanne. „Já jsem v tvé zemi sice nikdy nebyla, ale slyšela jsem o ní hodně a četla jsem o ní spoustu zajímavých věcí. Pro Francii je samozřejmě velkou inspirací.“

„Jistě by se na mé zemi našlo dost skvělých věcí, ale ve skutečnosti jsem ráda, že jsem teď tady,“ svěřila se Sylvia a v myšlenkách se zatoulala k sílící cenzuře v důsledku Comstockových zákonů a Zákona o špionáži, dlouhému a únavnému boji za volební právo žen a šokující myšlence prohibice šířící se v její vlasti jako ničivý požár. Vypadalo to, jako by ideje, které se dříve zdály být druhotné a příliš podivné, než aby je někdo bral vážně, začaly na americkém kontinentu zakořeňovat, zatímco ty dobré a silné nápady, které by pomohly zemi pokročit v novém století vpřed, se začaly vytrácet.

„My jsme také rády, že jsi tady,“ ujistila ji Adrienne s rozzářeným výrazem.

„Dnes večer musíš přijít na čtení!“ zvolala Suzanne zničehonic. „Budou tu naši drazí přátelé, Valery Larbaud a Léon-Paul Fargue. A taky Jules Romains. Znáš francouzské spisovatele?“

„Samozřejmě, že ano! Byla by pro mě velká čest se s nimi poznat.“ Sylvii se při té vyhlídce sevřel žaludek vzrušením. *Jules Romains? Vraiment?* Co by mu asi řekla, kdyby s ním vážně mohla prohodit pár slov?

„Přiď v osm. A náletů se neboj, už je ani nevnímáme.“

Po tomhle rozhovoru se Sylvia jen těžko dokázala soustředit na svou španělskou esej. Seděla u malého psacího stolku v Palais a každou chvíli zachytila vůni prachu a levandule, která jí připomínala A. Monnierovou – jak její obchod, tak ji samotnou – a pokaždé,

když zabořila nos do rukávu, aby našla zdroj té vůně, zjistila, že je nepolapitelná.

Nemohla se ubránit dojmu, že tohle malé rozptýlení je jen dalším důkazem, že jí není souzeno stát se spisovatelkou, ačkoliv po tom obrovském množství literatury, jež za svůj život přečetla, to všichni z jejího okolí – počínaje rodiči a sestrami a konče její dávnou přítelkyní Charlottou Wellesovou – očekávali.

„Skrýváš v sobě Walta Whitmana,“ říkával jí otec po každé, když přinesla domů další výtečnou známku ze školní eseje. „Jsem o tom přesvědčený.“

Jenže eseje nejsou básně, natož romány. Když se pokoušela vymyslet verš nebo nějaký příběh, vždycky to dopadlo špatně. Zbožňovala Whitmana. A zkoušet být aspoň trochu jako on – nebo Kate Chopinová či některá ze sester Brontëových – jí připadalo skoro jako urážka. Nepomohlo jí ani to, že s přibývajícím věkem začala dávat přednost spisovatelům, u nichž si všimla, že na Whitmanův odkaz úspěšně navazují. Dokázali tak uchvacujícím způsobem vypovídat o sobě i okolním světě, že občas po přečtení některého z jejich děl zůstala půlku noci vzhůru a přemýšlela: *Jak to dělají? Jak se jim může podařit proniknout až k jejímu nitru, obejmout její duši a připravit ji o klid?* Přesně to se povedlo Chopinové v jejím *Probuzení* a taky Jamesu Joyceovi v *Portrétu umělce v jinošských letech*. Ach bože, stačilo pomyslet na ta dvě díla a cítila, jak ji zaplavuje vlna chůtí, obdivu a žárlivosti. Bezbrhá upřímnost, s jakou psali o svých tělech a tužbách, o pocitech viny a důsledcích těchto tužeb pomocí slov poskládaných do znepokojivých vět, jimiž dokázali zachytit podstatu bouře, již hlavní postavy prožívaly ve svém nitru, vedla k tomu, že Sylvia lehávala v přikrývkách zbrocená potem.

Dokázala by někdy být při psaní tak odvážná, kdyby věděla, že její otec, kterého velmi milovala a který byl pastorem, bude číst každé její slovo? Je sice pravda, že se s jejím staropanenstvím a možná i diskrétním sapfismem tiše smířil – alespoň ji nikdy nenutil do manželství a ani se nevyptával na její vztahy s ženami, jež oscilovaly mezi čistým platonismem a výjimečně i srdcervoucí intimitou. Docela jiné by však pro ni bylo začít o svých tužbách psát se stejnou upřímností, jakou obdivovala v nových literárních dílech, jež začínala nacházet v těch pokrokovějších ze současných časopisů.

Odvážila by se s nezbytnou uvolněností a bezstarostností psát o svých vlastních niterných myšlenkách, aniž by se vzdala sama sebe? Dokázala by zaplnit stránky oblíbeného literárního časopisu *The Little Review*, které jeho šéfredaktorka nechala v roce 1916 docela prázdné? Vyдалa tehdy jen dvacet dokonale bílých stran s úvodníkem, ve kterém objasnila, že ve svém časopise už nechce nabízet *jen dostatečně dobrá* díla; všechno, co odteď vydá, musí být opravdové umění. Umění, které dokáže přetvářet svět. A Sylvia z celého srdce věřila, že právě to je skutečný účel umění – být nový, měnit názory i myšlení.

Vybavila si odpověď své matky na otcovu poznámku o Whitmanovi: „Anebo by z ní mohla být Elizabeth Cady Stantonová, nemyslíš?“ Proč před ni rodiče kladli tak velké cíle? Mohli snad oni za to, že tajně žárlila na herecké úspěchy Cyprian?

Na druhou stranu Cyprian byla v určitém ohledu hlavní důvod, proč se teď ocitla v Paříži, takže by měla být své sestře vděčná. Dostala totiž jednu z větších rolí ve filmové sérii *Judex*, která byla natolik populární, že když si spolu vyšly ven, lidé je pravidelně zastavovali na ulici a žádali po Cyprian autogram. Občas dokonce někdo

požádal o autogram i Sylvii, protože doufal, že možná jde o slibnou herečku vyhřívající se na výsluní této úžasné hvězdy. Sylvia si s povzdychem uvědomila, že mezi ní a mladší sestrou to tak bylo odjakživa. I ve třiceti letech ji pořád rozčilovalo, že Cyprian se může spolehnout na svůj podmanivý vzhled, který jí stačí k tomu, aby upoutala pozornost okolí, zatímco Sylvia se lopotí v knihovnách a za psacím stolem a doufá, že její slova a myšlenky jednoho dne někdo objeví.

„Jsou to jen pubertáci a malé holky,“ stěžovala si Cyprian poté, co podepsala další ubrousek nebo pivní tácek. „Kam se poděli vévodové a jiní boháči?“

„Víš moc dobře, že existují, sestřičko. Kdo jiný by ti v Ritzu posílal šmapňské a pernod?“ opáčila na to Sylvia a pomyslela si: *A vůbec, stejně toužíš po mužské pozornosti jen kvůli prestiži.* Cyprian by se mnohem ochotněji připoutala k nějakému muži než Sylvia, která už dávno zavrhlala myšlenku na manželství, a to i na manželství z rozumu, jež by jí v případě potřeby mohlo alespoň sloužit jako alibi. Spojit svou identitu s mužem, i kdyby třeba upřednostňoval sdílení lůžka s jiným mužem, ji prostě nelákalo. Jak vypožorovala kolem sebe, takové spojení stejně vždycky znamenalo jistou podřízenost. I když byla Sylvia jednou z mála lidí na celé zemi, kteří věděli, že její sestra dává přednost lásce k ženám, Cyprian ráda vystupovala v rolích, jež jí přinášely užitek a jež jí dopomáhaly k šatům od Chanela a italským lodičkám a umožňovaly jí kochat se prvotřídními a exkluzivními věcmi. Tuhle vášeň zdědila po matce.

„Kdybych se konečně někde chytila a dostala se na prkna, co znamenají svět, mohli by mi aspoň posílat květiny do pokoje,“ lamentovala obvykle.

Když už konečně nastal ten správný čas na návrat do rue de l'Odéon, Sylvia nasedla na metro a potom se

půl hodiny procházela po dlážděném prostranství před Odéon Theater jen kousek nad ulicí s knihkupectvím, kouřila jednu cigaretu za druhou a v duchu si zkoušela všechna možná témata, o nichž by mohla se slavnými spisovateli diskutovat. Vydržela to do chvíle, kdy jí došlo, jak hloupě se chová, a teprve potom konečně zamířila do Adriennina knihkupectví.

V letním soumraku působilo světlo lamp měkce a prostorem se nesla živá konverzace. Adrienne a Suzanne přecházely od jednoho hosta k druhému, dolévaly jim nápoje, zlehka se dotýkaly jejich zad a svými poznámkami vyvolávaly salvy smíchu. Obzvlášť Adrienne – hosté se doslova předháněli v tom, kdo ji mávnutím ruky přiláká k sobě. Byla opravdovou Hestií knih, a zatímco Suzanne Sylvii představovala Valeryho Larbauda a Julesa Romainse, byla pohroužena do zanícené konverzace s malou skupinkou hostů. Oba spisovatelé Sylvii políbili na jednu i druhou tvář, jako by se znali už léta.

„Monnierová nám o vás vyprávěla,“ informoval ji Romans. „Prý jste velká čtenářka a líbí se vám američtí transcendentalisté. Zajímalo by mě, jestli se vám líbí taky Baudelaire? Je ze stejného období, jen pochází z Francie.“

„Samozřejmě. *Květy zla* si vydobily zaslouženou pozornost na obou březích Atlantiku,“ odpověděla a potěšilo ji, když souhlasně přitakal. Nějakou dobu pokračovali v rozhovoru o literatuře devatenáctého století a potom plynule přešli k dalším tématům týkajícím se současných románů, poezie konce války a také vyhlídek pro literaturu ve Francii.

No vida. Možná se mi všechno to čtení nakonec vyplatí.

Když ucítila jemné pošimrání na lokti, trhla sebou a z její skleničky vyšplouchlo trochu vína. *Adrienne.* Sylvie se odvrátila od Larbauda a Romainse k hostitelce,

kteřá se usmála a také ji políbila na obě tváře. Opětovala její pozdrav, i když s až příliš semknutými rty.

„Bavíš se dobře, moje milá?“ Aniž by čekala na Sylviiu odpověď, Adrienne upřela pohled na oba muže a pronesla: „Doufám, že jste byli k naší nové americké přítelkyni milí?“

„Velice milí,“ přispěchala Sylvia s ujištěním.

„Jako obvykle jsi do této skvostné společnosti přidala další drahokam, Adrienne,“ poznamenal Larbaud.

Přišlo jí neuvěřitelné, že skutečně mluví o ní. Vzpomněla si, jak byla ještě před hodinou nervózní, a přitom se tu teď cítila téměř jako doma, jako by se v tomto malém obchodě zastavovala celý život. A přesto se chvěla vzrušením z toho nenadálého dobrodružství, připomínajícího volný pád do neznáma.

„Snad se nezačneš červenat, Sylvie!“ rozesmála se Adrienne. „Já jsem ten drahokam v tobě poznala hned, jakmile jsem tě uviděla.“

„Moje sestra je herečka, takže jsem spíš zvyklá, že drahokamem ve společnosti je spíš ona.“

„Herečka?“ zvedl Romaines tázavě obočí. „A mohli jsme ji někde vidět?“

„V seriálu *Judex*. Každý týden.“

Oba muži se hlasitě rozesmáli a tváře jim od vypitého vína znachověly.

„Nevšímej si jich,“ uklidnila ji Adrienne a žertovně poplácala Romainse po rameni, aby se ovládl. „Jsou to ti největší snobové. Já osobně biograf miluju, dokonce i některé detektivní série. *Judex* jsem ještě neviděla. Možná bychom se na něj mohly někdy zajít společně podívat.“

Znovu se dostavil ten pocit. *Frisson*. Jak je možné, že francouzština má ta nejlepší slova pro vyjádření příznaků fyzické přitažlivosti?

„To bychom mohly. Cyprian by byla nadšená.“

„Suzanne se ten nápad bude taky líbit.“

Suzanne. Jak na ni mohla zapomenout?

A přesto najednou stála vedle nich, jako by ji svým rozhovorem přivolaly. Nespoutaně a dlouze políbila Adrienne na tvář a potom si s oběma muži vyměnila srdečné a důvěrné pozdravy – Sylvii tím jasně připomněla, že je tu jen nováček, pouhý outsider, a že jakkoliv vřele ji tu přijali, nic z toho není ve skutečnosti *její*.

KAPITOLA 2

Den za dnem ji to k Monnierové táhlo čím dál víc, jako by k ní byla vábena Sirénami.

Francouzští spisovatelé se velice zajímali o americké i anglické autory, jež četla, a Sylvia jim brzy začala půjčovat vlastní výtisky Wordswortha či Whitmana, stejně jako starší vydání časopisů *The Dial*, *The Egoist* a *The Little Review*, které si pořídila při svých posledních cestách do Londýna a do New Yorku. Napsala matce a požádala ji, aby jí z knihovny z jejího dětského pokoje v Princetonu poslala další čísla.

Občas ji doprovodila i Cyprian, a když stranou kouřily a šepem si povídaly, Sylvia díky tomu aspoň získala trochu víc sebedůvěry v přítomnosti Suzanne, kterou Cyprian – velice potichu a pouze před Sylvií – nazývala *la crapaudette*, což je jedna z variant slova ropuška ve francouzštině. Původně o ní dokonce říkala, že je úlisná ropucha.

„Tak to není,“ bránila ji Sylvia, ačkoliv měla kvůli své žárlivosti ze sestřiny nemilosrdné kritiky potutelnou radost. „Založit knihkupectví byl stejně tak její nápad jako Adriennin.“

„Tak proč není nade dveřmi i Suzannino jméno?“

„Nemůže to být tím, že peníze na otevření jim dali Adriennini rodiče?“

Cyprian zavrtěla hlavou. „Říkám ti, že je za tím ještě něco jiného.“

Pokud za tím skutečně něco bylo, nikdo o tom nemluvil. Z historek, které kolovaly, se doslechla, že tyto dvě ženy se spřátelily ještě na škole v Paříži, po studiích spolu odjely do Londýna a tam dostaly nápad, že by si mohly otevřít knihkupectví, což také v roce 1915 uskutečnily. Sylvia si nebyla jistá, co jim na jejich vztahu závidí víc – přirozené každodenní partnerství, jejich knižní sesterstvo, či zjevnou fyzickou intimitu? Jak je to dlouho, co Sylvia někoho naposledy políbila? A i když prožila jeden nebo dva kratší románky, jen stěží by mohla říct, že byla někdy opravdu zamilovaná. Rozhodně si nebyla s nikým tak blízká jako Adrienne se Suzanne – tvořily spolu v podstatě manželský pár. Tedy do té míry, jak to bylo v případě dvou žen možné. V obchodě se sice nelíbaly, ale pokud byla jedna z nich někam pozvaná, automaticky se počítalo s tím, že ji ta druhá doprovodí.

Sylvia se za svou žárlivost nenáviděla, obzvláště když Suzanne se k ní chovala tak mile. Právě ona je jednoho nedělního odpoledne svolala dohromady a prohlásila: „Dneska dávají nějaké starší díly *Judex*. Pojdme do kina!“ Vyzbrojené kapsami nabitými lékořičovými bonbony a lahví brandy se Suzanne s Adrienne, Sylvií a Cyprian společně usadily do temného sálu a nechaly se omámit alkoholem a pohltnit melodramatem odehrávajícím se na plátně. O přestávce, kdy se Suzanne s Cyprian vzdálily na dámské toalety, se Adrienne naklonila k Sylvii a pošeptala jí do ucha: „Tvá sestra je skoro tak skvělá jako ty.“

Dobrý bože, jaký žár se jí rozšířil v útrokách, když ucítila na svém uchu její horký dech.

„Je od tebe hezké, co říkáš, ale je to naprostá hloupost.“

„Ne každá hvězda je jako *étoile polaire, chérie*. Některé jsou sice prchavější a subtilnější, nezáří ale o nic méně a jsou stejně důležité.“

„Děkuju.“ Ráda by jí toho řekla mnohem víc – že Adrienne je pro ni jako slunce a že je tou nejjasnější ze všech hvězd, která všechny kolem sebe zalévá svým hřejivým světlem. Ale něco takového by se sotva hodilo, když Suzanne měla každou chvíli přijít zpátky z toalety. Sylvia byla přesvědčená, že je rudá jako rak, a jakmile zahlédla Cyprian vracející se na své místo, omluvila se se slovy, že teď si zase musí odskočit ona.

Když se čtveřice po čtyřech hodinách vynořila z biografu, byla venku tma a Cyprian si povzdychla: „Vím, že to bylo úmorné, ale moc vám všem děkuju, že jste si koupily lístky a přispěly tak na můj honorář.“

„Byla jsi skvělá!“ vykřikly Adrienne se Suzanne současně a pustily se do výčtu svých oblíbených scén se Sylviiinou sestrou.

„Jste moc milé, ale já se teď potřebuju napít. Co kdybychom zašly do rue Edgar-Quinet?“

Sylvia zatajila dech, protože jí hlavou blesklo hned několik věcí najednou. Dalo se předpokládat, že Adrienne se Suzanne tuší, že je Sylvia lesba, ničím to však dosud nepotvrdila. Její sestra očividně usoudila, že je potřeba to konečně uvést na pravou míru. Nikdo z nich nebyl do podniku, kam se chodí v obleku nebo ve flitrových šatech, náležitě oblečen, takže všem bylo zřejmé, oč Cyprian jde.

Suzanne s Adrienne nehnuly ani brvou. Suzanne jen teatrálně zívla a prohodila: „Zbožňuju aperitivy u Lulu,

jenže tam člověk nemůže jít jen tak a mně osobně se už nechce převlékat. Vám snad ano?“

„Mně rozhodně ne,“ přidala se Sylvia rychle. „Na to jsem moc unavená.“

Cyprian její trik vyšel, a pokud mezi nimi do té chvíle zůstávaly některé otázky týkající se jejich sexuální orientace nezodpovězené, teď už bylo všechno jasné.

Aby její sestra dohrála svou roli až do konce, našpulila spodní ret a zaúpěla: „S vámi není žádná zábava.“

„Někdy jindy, *chérie*,“ ujistila ji Adrienne. „Mám ale jiný návrh. Znáš nedaleko odtud místo, kde dělají naprosto báječné *sole meunière*.“

„To беру,“ souhlasila Cyprian.

Když kráčely k bistru, Cyprian se Suzanne se ujaly vedení, zatímco Adrienne se zavěsila do Sylvie, která se k měkkým tvarům majitelky knihkupectví přimkla o trochu víc, než bylo nutné.

Sirény ohlašující nálet se rozezněly hned poté, co sklídily prázdné lahve a urovnaly zpřeházené židle, na kterých zkraje podzimu společně s ostatními hosty nasloučaly předcítání Andrého Spirea. Jak bylo jejich tradicí, po spuštění sirén Suzanne pozvedla lahev s trochou bordeaux, které v ní zbylo, ťukla s ní o nejbližší lahev a rozmáchlým gestem ji vypila až do dna.

Potom se rozkašlala. Jak se dny začínaly krátit a do vzduchu se vkrádal chlad, kašlala čím dál víc.

Sylvia se styděla za to, jaké pocity v ní Suzannin kašel vzbuzuje. Kašel a stále temnější kruhy pod očima. Nikdo to zatím nevyslovil nahlas, ale Sylvia měla podezření, že Suzanne má tuberkulózu, tedy souchotiny. Z určitého hlediska to byla pro tuhle dickensovskou krásku i její

družku stejného viktoriánského vzhledu nemoc víc než příznačná.

Přestože by to nedokázala otevřeně přiznat ani sama sobě, Sylvia začala docházet do obchodu schválně v době, kdy si byla jistá, že se Suzanne bude oddávat svému odpolednímu *petit somme*, který se kvůli kašli každým dnem prodlužoval.

„Žiju spíš pro knihy než pro lidi,“ poznamenala Adrienne jednoho líného odpoledne, zatímco se Sylvii skládaly na police poslední zásilku nových románů.

„Stejně jako já!“ Usmály se na sebe ve vzájemném pochopení. Pro Sylvii bylo úlevné slyšet, že i bohyně z Odeónu, těšící se oblibě tolika úžasných osobností, dává přednost společnosti slov před lidmi.

Když se Adrienne rozhlédla kolem sebe a zjistila, že je obchod prázdný, upřela pohled na Sylvii a pronesla: „Ale i já si občas potřebuju od knih odpočinout. Koneckonců je už skoro čas zavřít. Co kdybychom zašly do muzea d'Orsay navštívit impresionisty? Už jsem strašně dlouho neviděla *Olympii*.“

Během hodiny stály před Manetovou skvostně nahou prostitutkou, která na ně bezostyšně shlížela z obrazu.

„Olympií to začalo,“ prohodila Adrienne zamyšleně. „Ostatní obrazy, všichni ti Morisotové, Monetové, Renoirové, Bonnardové, Cézannové... vděčí za svou existenci právě jí.“

Sylvia se s přimhouřenýma očima zadívala na alabastrovou postavu, kterou držely pohromadě jemné tahy štětcem, i na její africkou služku, sotva zřetelnou na temném pozadí a na uspořádání květin, jež svírala v náručí nad svou paní a jež byly vyobrazeny v paradoxně stejně čirých barevných odstínech. Sylvia předpokládala, že by jí Olympia měla připadat skandálně dráždivá, stejně jako ji vnímalo před téměř šedesáti lety její první pohor-

šené publikum. Dnes se však pokusila zadívat na plátno Adrienninýma kritickýma očima. To, co před sebou uviděla, byl začátek moderního umění, nový směr, který se v dnešní době rozvíjel v pracích Picassa, Matisse a Man Raye, stejně jako v dílech spisovatelů experimentujících s literárními verzemi technik těchto malířů: v jejich zaujetí vlastnostmi jazyka, které bylo paralelou k posedlosti malířů vlastnostmi malby, v jejich společném odhodlání zobrazit „moderní život“, jak mu říkal Baudelaire, v celé jeho kráse i grotesknosti. Moderní život byl totiž doopravdy dílem bohů, o čemž ostatně jasně vypovídalo i jméno, které dal Manet své modelce prostitutce.

„Muselo být úžasné vyrůstat ve městě s takovými obrazy,“ poznamenala Sylvia. „Vědět, že se v tvé zemi *zrodilo* jedno z nejvýznamnějších uměleckých hnutí za celá století.“

Adrienne vystrčila spodní ret, aniž by přestala pozorovat umělecké dílo. „Ne zas o tolik úžasnější než vyrůstat s vědomím, že revoluce v tvé zemi inspirovala ostatní.“

Sylvia se rozesmála nad tím srovnáním. „Revoluce v mé zemi je přece dávná historie. Tohle,“ ukázala rukou k *Olympii*, „se pořád děje.“

„Řím je dávná historie,“ namítla Adrienne. „Americká revoluce a Francouzská revoluce se proti tomu odehrály teprve včera. Alespoň z hlediska Francouzů. Tento obraz byl vystavený v roce 1863, ani ne sto let po vaší Deklaraci nezávislosti. Nic z moderního umění by nebylo možné bez nezávislosti, o tom jsem skálopevně přesvědčená.“

Sylvia se nadechla. Vedla už někdy podobné hovory? Navíc s překrásnou ženou, jejíž dokonalou pletí, oči a intelekt tolik obdivuje? Ve městě, které zbožňuje? Všechno na téhle chvíli jí připadalo jedinečné. Navzdory rostoucímu napětí ve svém nitru toužila, aby tento okamžik trval navěky.

V té chvíli k nim však přistoupil kustod a upozornil je, že muzeum bude během deseti minut zavírat.

„Adieu, Olympie,“ zašeptala Adrienne. Potom od ní konečně odpoutala oči a pohlédla na Sylvii. „A teď na-dešel ten správný čas, abys ochutnala tu nejlepší horkou čokoládu v Paříži,“ prohlásila.

Díky bohu, ani ona ještě nechce, aby tenhle den skončil. „Povedeš mě?“

„Víš, že jsi v pěkném průšvihů?“ zeptala se Cyprian o tý-den později cestou domů z knihkupectví.

„Co tím myslíš?“

„Nedělej ze sebe hloupou, to se k tobě nehodí. Mlu-vím o Adrienne. Nemyslím si, že *ménage à trois* by byl tvůj styl, sestřičko. Ani si nemyslím, že by to byl styl Suzanne. U Adrienne si tak úplně jistá nejsem. Působí dojmem... že je dost vynalézavá. Ostatně její sestra Rinette spí s Far-guem i se svým manželem zároveň.“

Sylvia si povzdychla. Nemělo cenu popírat cokoli-v z toho, co sestra řekla. „Já vím, já vím...“ *Zamilovala jsem se do Adrienne. Ale moment!* „Ty si doopravdy myslíš, že by Adrienne byla přístupná sexu ve třech?“ Sylvia nechtě-la ani pomyslet na něco tak matoucího. Slyšela historky o tom, co se děje v některých bytech bohémské Paří-že, ale sama nic takového dosud neviděla ani nezažila. A rozhodně nechtěla v podobném světle myslet na Ad-rienne. To by byla mnohem radši, kdyby zůstala věrná Suzanne, bez ohledu na to, jakou bolest jí to působí.

„Adrienne mi připadá jako žena s velkým apetytem, která by se mohla začít snadno nudit.“

„To, že je požitkářská gurmánka, ještě neznamená, že se musí v milostném životě chovat tak nevázaně, jak na-

značuješ. Připomíná mi to až nebezpečně styl paní Bovaryové.“ Doufala, že když zmíní Flaubertův román, který si ani jedna z nich neoblíbila a ve kterém je hlavní hrdinka prvoplánově nespoutaná ve všem – od utrácení až po sexuální praktiky – jen proto, že je žena, pomůže jí to sestru přesvědčit, že se v Adrienne mylí.

Jenže Cyprian jen pokrčila rameny. „Možná.“

Její sestra dokázala být někdy neuvěřitelně nesnesitelná.

Přesto jí Sylvia byla vděčná za její vytrvalou společnost a snažila se vymyslet, co si se sebou počne dál. S esejí o Španělsku nikam nepokročila a bylo jí už třicet. Potřebovala nějaký *cíl*. Nemůže navěky pomáhat u Adrienne v knihkupectví, navíc zadarmo. Obzvláště když vzala v úvahu, jakým směrem se vyvíjejí její city.

Sotva si Sylvia začala zoufat nad svou bezcílností, zrodil se jí v hlavě plán.

Založí si vlastní knihkupectví.

Místo, které by přitahovalo stejný druh lidí, jaké potkávala u Adrienne. Musí být ale hodně daleko od jejího obchodu, který si tolik oblíbila, a hlavně od ženy, do které začala být až nebezpečně zamilovaná. New York by měl být dostatečně daleko, aby ochránil její srdce.

Ano, knihkupectví! Prostor, který by patřil jen jí. Ten nápad v ní zakořenil, a když se zase jednou s Adrienne a Suzanne připravovaly na čtení, rozmísťovaly židle a roznášely lahve vína, neudržela se a rozhodla se s nimi o svůj plán podělit. Nejdřív vyčkávala na příležitost, kdy by se mohla Adrienne svěřit o samotě, jenže Suzanne byla pořád nablízku.

„Přemýšlím o tom, že bych si v Americe otevřela francouzské knihkupectví,“ prohodila konečně a snažila se mírnit své nadšení.

„To je skvělý nápad!“ vykřikla Suzanne s takovou náruživostí, až ji z toho zachvátil kašel a ona se zlomila v pase.

Adrienne k ní přispěchala, chytila ji za rameno, druhou ruku jí položila na záda a začala ji konejšivými krouživými pohyby masírovat mezi lopatkami.

Jaký to musí být asi pocit?

„Vážně je to skvělý nápad,“ souhlasila Adrienne s očima upřenýma na Suzanne, která se jen pomalu napřimovala. „Co si ale bez tebe v Paříži počneme?“

Sylvii poskočilo srdce v hrudi při představě, že by ji tu snad mohl někdo doopravdy postrádat. „Taky se mi bude stýskat.“

„Na druhou stranu, tvůj domov je v Americe,“ pokračovala Adrienne a v jejím hlase zaznívalo něco, co se – *vážně?* – podobalo smutku.

„Tím si právě nejsem jistá. Těch posledních pár měsíců tady se cítím být šťastnější, než vůbec dokážu popsat.“

„I my jsme s tebou šťastné.“

Další záchvat kašle, další konejšivé masírování.

Sylvia cítila, jak se jí srdce svírá bolestí. *New York*. Je opravdu dostatečně daleko?

Věděla, že kvůli svému srdci by měla z Paříže odjet co nejdříve, ale zatím nebyla připravená opustit zcela Evropu a vrhnout se v New Yorku do příprav vlastního podnikání, a tak když natrefila na plakát Červeného kříže, na kterém hledali dobrovolníky do Srbska, zaplavila ji vlna vzrušení. Ještě nikdy nebyla v Bělehradě a přála si podpořit válečné úsilí. „Povolání ke službě je

stejně vznešené jako povolání k Bohu,“ říkával její otec a ona v tomto směru již měla určité zkušenosti, když v roce 1916 pomáhala jako dobrovolnice zemědělcům s obděláváním půdy na francouzském venkově. Nešlo sice o zavazování ran ani řízení sanitky, ale byla to tvrdá a prospěšná práce a Sylvia dychtila po stejném druhu očistné a smysluplné fyzické aktivity.

A tak ji konec roku 1918 zastihl v khaki kalhotách téměř dva tisíce kilometrů na jih od Paříže, s batohem obtěžkaným plecháčky a několika vzácnými svazky, mezi nimiž nechyběl ani Joyceův *Portrét*, který si v poslední době toužila znovu přečíst; přinášelo jí nesmírnou útěchu, jak hlavní postava hledá autentičtější způsob bytí na tomto světě. Spatřovala sama sebe ve Štěpánu Dedalusovi, především v jeho hledání smyslu skrze intelektuální bádání a v jeho popisech chůlce, které na milosrdné okamžiky dokázaly potlačit přílišnou aktivitu jeho mysli. *Jaké by to asi bylo, nechat se pohltit vášní a na všechny ostatní starosti zapomenout?*

Teď se však musela natolik soustředit na potřeby lidí ve vesnicích kolem Bělehradu a nutit své tělo k tak dlouhým hodinám těžké práce, že na ostatní věci zapomenout dokázala. Ačkoliv krátce po jejím příjezdu došlo k podpisu příměří, nadále tu hrozilo velké nebezpečí v podobě nášlapných min a přetrávala i nevraživost na obou stranách, kterou se jen stěží dařilo potlačit. V důsledku toho docházelo k četným potyčkám končícím ošklivými ranami od střel a šrapnelů, jež bylo potřeba ošetřit. Navíc každý zraněný – mladý i starý – potřeboval příkrývky, oblečení, boty, mýdlo a jídlo. Byla ošetřovatelkou, důvěrníci, lékárníci, látačkou ponožek, předčítačkou příběhů, pisatelkou dopisů, jednoduše pomáhala s čímkoliv, i když to znamenalo třeba jen držet pacienta za ruku.

Všimla si, že když se nablízko ozval hlasitý zvuk, a to i v případě, kdy jejím uším bylo naprosto zřejmé, že se jedná o nevinné bouchnutí dveří nebo zaburácení motoru, mladí muži kolem ní – ať už v nemocničních postelích, v hostincích nebo na trzích – se celí schoulili, šklubli sebou, nebo se dokonce schovali, skrčili se na bobek či zalezli do převrácené popelnice, pokud se tam vešli. Bylo pozoruhodné, do čeho všeho tito ubozí traumatizovaní chlapci dokázali poskládat svá dlouhá těla.

Snažila se nemyslet na to, jak jí při práci mrznou ruce a jak jí praská a krvácí kůže na prstech, až jí jedna laskavá maďarská dívka věnovala plechovku masti, která páchla ovčí močí, ale dokázala ji v těch nejhorších mrazivých měsících ochránit. Díky tomu se mohla zase vrhnout do těžké práce s takovou vervou, až jí stékal pot po zádech. Ona však námahu vítala. Na konci dne si zapálila svíčku a na tvrdém lůžku se pustila do čtení. Samozřejmě většinou sáhla po *Portrétu*, ale byl to především Whitman, kdo ji svými písněmi po většinu noci ukolébával k spánku. Její zprohýbané, tolik milované vydání *Stébel trávy* pro ni bylo něco jako modlitební knížka přinášející útěchu a poskytující společnost. A to i přesto, že v ní Whitmanova slova občas probouzela touhu. Jako když spočinula očima na verších z básně *Z řek zadržených bolestí*¹. „Ó jak spolu unikáme ostatním a naprosto odpoutání, svobodní a bez zákonů, dva jestřábi ve vzduchu, dvě ryby plovoucí v moři nejsou svobodnější než my.“ Toužila po svém vlastním jestřábovi nedbajícím zákona, ačkoliv věděla, že samotný Whitman neměl jen jednoho. Nikdy se však neoženil a ani se neusadil v pevném partnerském svazku jako

¹ W. Whitman, *Stébla trávy*. Překlad Jiří Kolář a Zdeněk Urbánek, Cylindr 1998.

Adrienne se Suzanne. Očividně věděl, co je to blízkost, a znal sexuální pud. Jeho hnacím motorem však byla především poezie – jeho *práce*.

Začala být posedlá myšlenkou, že prací lze dospět k velkému celoživotnímu naplnění. Přemýšlela o tom, když přišívala knoflíky a v nákladácích rozvážela po prašných cestách konzervy s jídlem. Snažila se tak zahnat romantické úvahy o Adrienne, které se jí vkrádaly na mysl. Jakkoliv si cenila toho, co v Srbsku vykonává, bylo jí jasné, že se nejedná o vysněnou práci jejího života. Měla v sobě příliš mnoho ze své matky, příliš lásky k Paříži, k jiskrným rozhovorům a lahodným jídlům; Cyprian by jistě měla škodolibou radost, kdyby to přiznala nahlas, a Sylvia se při té představě neubránila úsměvu.

Francouzské knihkupectví v New Yorku. *Ano – to je to pravé*. Adrienne Monnierová jí ukázala, že žít pro knihy a mezi knihami je nejen možné, ale především *záslužné*. V klidných chvílích anebo při bezmyšlenkovitě vykonávaných úkonech si Sylvia v duchu představovala, jak by mohla mít ve svém imaginárním prostoru uspořádány police a nábytek. V malé místnůstce v centru, v ulici plné listnatých stromů, možná v domě obloženém hnědým pískovcem, kde by mohla mít nad obchodem i byt. Knihkupectví by zalévalo hřejivé světlo a ona by v chladných zimních měsících podávala návštěvníkům čaj. Pořádala by večere za účasti profesorů francouzské literatury z Kolumbijské a Princetonské univerzity a místních spisovatelů znalých Flauberta a Prousta. Jedli by *sole meunière* a *boeuf bourguignon*, popíjeli burgundské nebo bordeaux a diskutovali o současné literatuře a situaci ve světě po Velké válce. Do jejího obchodu by přicházeli důležití lidé z oblasti literatury, k pravidelným hostům by patřila třeba Margaret Andersonová z literárního

časopisu *The Little Review*. Možná by se jí mohlo podařit najít si v New Yorku i vlastní Suzanne a přestěhovat se s ní do blízkosti parku Washington Square, kde mohou ženy v klidu bydlet pospolu, aniž by se na ně sousedé dívali skrz prsty. Třeba se ani nebude soužití steskem po havraních vlasech z Latinské čtvrti, když u jejich majitelky stejně nemá šanci.

Matka, která byla nápadem své dcery na otevření francouzského knihkupectví nadšená a dychtivě se vrhla do hledání vhodného místa na Manhattanu, ji po čase informovala, že se její úsilí bohužel proměňuje v hon za přeludem. V jednom dopise jí napsala:

Člověk by si pomalu přál, aby nebylo příměří, protože válka očividně držela ceny nájmu dole. Teď je každý plný optimismu a peníze mezi lidmi jen protékají, stejně jako poslední zbytky legálního ginu, a ceny všeho, co ještě zbývá, letí nahoru.

Matčin pesimismus Sylvii trochu zarazil, ale neodradil. Cítila jako své poslání vést obchod s knihami. Pokud to nepůjde v New Yorku, zkusí Boston. Nebo Washington. Odmítala se vzdát.

Její sestra Holly jí napsala dopis, v němž ji upozornila na některé senzační novinky a na nezměrnou moc vytrvalosti:

Konečně došlo v celé zemi k uzákonění všeobecného volebního práva! Splnilo se vše, oč jsme tak usilovaly! Už se nemůžu dočkat, až budu moct poprvé uplatnit svůj hlas, a je mi jedno, co na to říkají ostatní, ale osobně si myslím, že je to cennější ještě v tom, že volební právo pro ženy přichází ruku v ruce ještě s jednou změnou – s prohibicí, kterou, jak asi správně tušíš, spousta našich sester podporovala. Občas jsem si říkala, obzvlášť na konci naší kampaně, že ženy spíš touží po tom, aby jejich muži přestali pít, než po tom, aby mohly svou svobodnou volbou změnit zemi. Zdá se, že kuchyňský stůl dál ovládá život příslušnic našeho pohlaví.

Jenom jeden dopis doopravdy Sylvii znepokojil a ten přišel od Adrienne.

Suzanne se provdala za syna přítele jejího otce, který ji už léta miluje. Ostatně, kdo by Suzanne nemiloval? Jsou spokojeni, i když se mi po ní během jejich svatební cesty velmi stýskalo. Naštěstí se po návratu do Paříže znovu objevila v obchodě a od té doby se zdá, že je všechno jako dříve.

Sylvia si ten odstavec přečetla tolikrát, dokud jí jednotlivá slova neplula před očima. Ten sňatek byl určitě jen z rozumu, rozhodně si nemyslela, že by Suzanne byla podobně jako Cyprian schopná užívat si rozkoše s muži, navíc o žádném nápadníkovi nezaslechla nikdy ani zmínku. Pořád nedokázala pochopit, jaký užitek by kdo mohl z takového svazku mít. Co může z podobné dohody plynout pro ženicha a nevěstu (o nevěstině milence nemluvě)? Souvisí to snad nějak se Suzanniným zdravím? Adrienne se o ničem takovém v dopise nezmínila a Sylvia nevyzvíдалa.

Když její smlouva s Červeným křížem skončila, byla si vědoma toho, že je načase otevřít novou kapitolu svého života. Nejdřív se ale musí ještě jednou zastavit v Paříži. Vábilo ji to tam, jako by se ji Siréna snažila od další životní etapy odlákat.

Musela to být Siréna.

Proč jí to ale znělo spíš jako láskyplný hlas Odysseovy Penelopy, která ji volá, aby konečně překonala rozlehlou pustinu, jež je od sebe dělí, a vrátila se domů?

KAPITOLA 3

V červenci 1919 vystoupila Sylvia do ruchu a dusna Gare de l'Est a zamžourala vzhůru do dlouhé prosklené střechy, nad níž se klenula jasně modrá obloha. Řady oken po obou stranách budovy vpouštěly do prostoru ještě více denního světla, a když si Sylvia přehodila cestovní brašny přes rameno a zaposlouchala se do unavených hlášení průvodčích a radostných výkřiků dětí a ztracených a znovunalezených členů rodin, málem se rozplakala. Cítila především úlevu, ale zároveň ji zaplavoval pocit tajemna a dobrodružství. *Je tady tolik co dělat.*

Aniž by se zdržovala s odvozem svého skromného majetku do hotelu, který si zamluvila nedaleko *école*, protože Cyprian jejich společný byt v Palais hned po jejím odjezdu do Srbska opustila, vydala se rovnou za Adrienne Monnierovou. Adrienne vypadala vyčerpaně, a když ji uviděla, rozpráhla ruce a s radostnými výkřiky přeběhla přes celý obchod. Ještě u vchodu sevřela Sylvii pevně v náručí. „*Mon amie! Sylvie, bienvenue! Dieu merci!*“ Sylvia její objetí opětovala a v tom okamžiku se Adrienin euforický smích proměnil ve vzlyky.